

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจุดมุ่งหมาย มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อ 8 คือ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม (กรมวิชาการ. 2545 : 4) ดังจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันการจัดการบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนทั่วไปให้ความสนใจกันมาก อันเป็นผลมาจากสภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงไปทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของมลพิษ อากาศ น้ำ อาหาร ขยะมูลฝอย และสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวก็ตาม ล้วนแล้วแต่อยู่ในสถานที่ที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงทั้งสิ้น แต่ถ้าได้มีการจัดการบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมอย่างมีขอบเขตอย่างในกรณีสถาบันต่างๆ อาทิ สถานพยาบาล ศาสนสถาน สถานบริการแต่งผมเสริมสวย โรงเรียน โรงแรม และสถานบริการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น จะเห็นได้ว่ามีสถาบันที่เกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชนมากที่สุดคือ สถาบันโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อการปลูกฝังคุณภาพชีวิตให้กับเด็ก เพราะนักเรียนทุกคนจะใช้เวลาเรียนรู้ และอยู่ในสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นเวลานานในแต่ละวัน โรงเรียนจึงควรเป็นแหล่งที่รวบรวมไว้แต่สิ่งที่ดีในทุกๆ ด้าน เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกต้องและเหมาะสม เพราะกิจกรรมด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อการส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดี และเป็น การปลูกฝังสุขนิสัยที่ดีให้แก่นักเรียน เพื่อให้เด็กๆ เหล่านั้น ได้เติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีสุขภาพที่ดี มีคุณภาพในการศึกษา

โรงเรียนมีบทบาทสำคัญโดยตรงที่ต้องการพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพ สิ่งสำคัญคือ การสร้างเสริม พัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เกิดตามวัยและศักยภาพของผู้เรียน พัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นบุคคลมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การที่จะพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพได้ ส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งก็คือ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ที่จะช่วยให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ช่วยพัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีของ

โรงเรียนมีส่วนในการเสริมสร้าง ความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่างๆ ของนักเรียนเป็นอันมาก สภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านกายภาพ เช่น ความสะอาดของโรงเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ทางด้านความมีระเบียบวินัยและนิสัยการรักษาความสะอาด เช่น ถ้าโรงเรียนสอนให้ นักเรียนเป็นผู้เก็บขยะในโรงเรียน นักเรียนเกิดการเรียนรู้ว่าขยะทำให้สภาพแวดล้อมสกปรก เมื่อ นักเรียนเป็นผู้เก็บขยะนักเรียนจะไม่เป็นผู้ทิ้งขยะ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ร่มรื่นและสวยงาม ช่วยกล่อมเกลาคำความรู้สึก และจิตใจของนักเรียนให้มีความสงบเยือกเย็น พร้อมทั้งจะเรียนรู้ในสิ่ง ต่างๆมากกว่าสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ขาดความร่มรื่นและสกปรก ส่วนบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมด้านวิชาการของโรงเรียน ซึ่งรวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอก ห้องเรียนนั้นนับว่าเป็นผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยตรงบรรยากาศที่เป็นมิตรและมีเมตตาธรรม มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่พร้อมมีวิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลโดยตรงถึง การบริหารสภาพแวดล้อมทางกายภาพ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทางวิชาการที่ดีและมี ประสิทธิภาพ ช่วยเหลือสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความสะอาด ร่มรื่น และสวยงาม ช่วยให้การ จัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ โกวิท วรพิพัฒน์ (เดชณรงค์ วัฒนพันธุ์, 2547 : 4) ครุจัดได้ 2 ประเภท คือ ครูพูดได้ และครูที่ พูดไม่ได้ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนถือว่าเป็นครูที่พูดไม่ได้ และสอดคล้องกับ รายงานการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านบริหารและ การจัดการเอื้อต่อการเรียนรู้ในระดับมาก จากรายงานการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของ เชิดศักดิ์ สุภโสภณ (2544 : 9) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมมากขึ้น ใน บรรยากาศที่เอื้ออำนวย ทั้งด้านอารมณ์ สังคม เจตคติ และปฏิสัมพันธ์ ระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเสริมสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

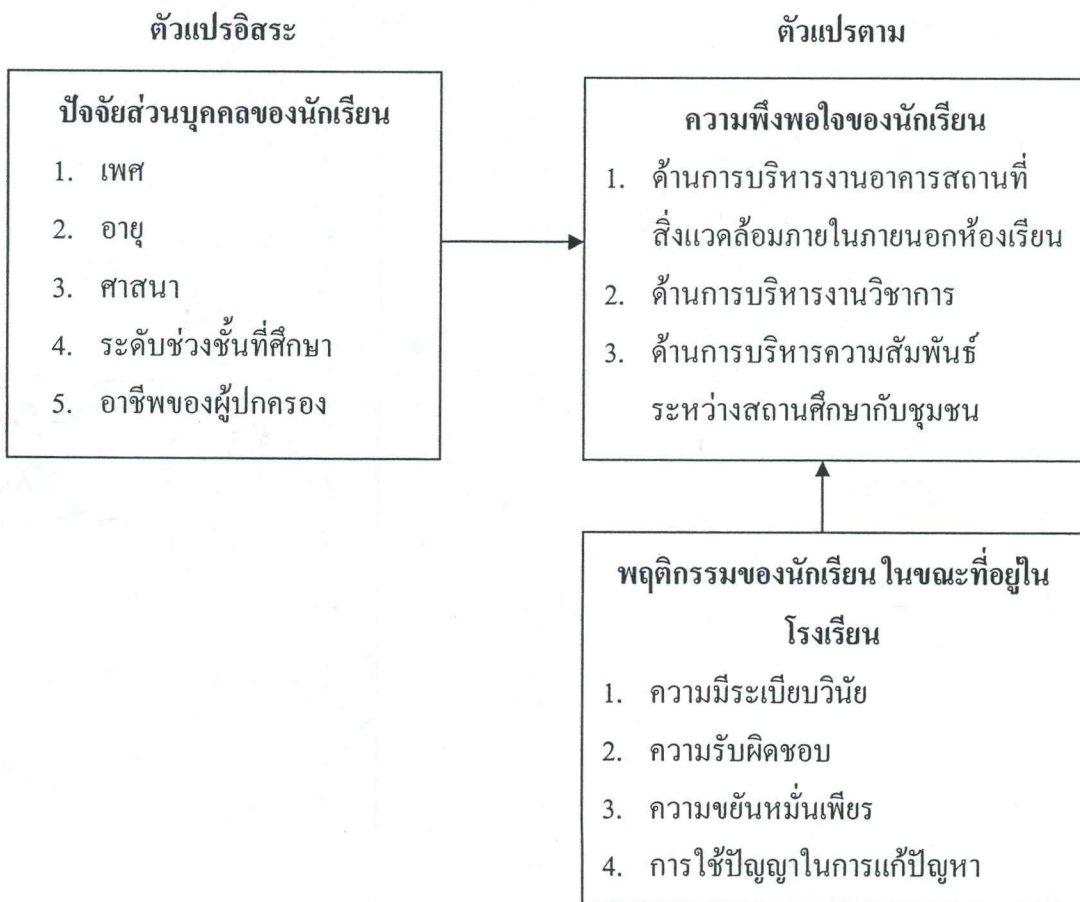
จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา พฤติกรรมและความ พึงพอใจของนักเรียน ที่มีผลต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อให้ทราบสภาพความต้องการของนักเรียนในการจัดการ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และนำไปปรับปรุงสภาพแวดล้อม ของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาต่อไป จึงจำเป็น ที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ ปลุกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึก และร่วมกันอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ชุมชน และ ประเทศชาติให้คงอยู่ตลอดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำแนกตามพฤติกรรมของนักเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ช่วงชั้นที่ 3 (นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 3) และช่วงชั้นที่ 4 (นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ที่กำลังศึกษา ปีการศึกษา 2549 จำนวน 8,870 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของนักเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 400 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับชั้นการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง
 - 3.2 ตัวแปรตาม
 - 3.2.1 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่
 - 3.2.1.1 ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมภายในภายนอกห้องเรียน
 - 3.2.1.2 ด้านการบริหารงานวิชาการ
 - 3.2.1.3 ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
 - 3.2.2 พฤติกรรมของนักเรียน ได้แก่
 - 3.2.2.1 ความมีระเบียบวินัย
 - 3.2.2.2 ความรับผิดชอบ
 - 3.2.2.3 ความขยันหมั่นเพียร
 - 3.2.2.4 การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา
4. สถานที่ในการศึกษา ได้แก่ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ 7 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเสนา อำเภอบางไทร อำเภอบางซ้าย อำเภอบางปะอิน อำเภอบางบาล อำเภอผักไห่ และอำเภอลาดบัวหลวง
5. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ระหว่าง เดือนกรกฎาคม 2549 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2549

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักเรียน
3. ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจกับนักเรียน
4. ได้นำไปพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมของนักเรียน หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน ด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร และการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา

ความพึงพอใจในโรงเรียน หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นไปได้ในทางบวกของนักเรียนที่มีต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน ช่วงชั้นที่ 3 (นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) และช่วงชั้นที่ 4 (นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในปีการศึกษา 2549

บรรยากาศ หมายถึง สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนด้านวิชาการ และด้านการประสานสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

สิ่งแวดล้อม หมายถึง ลักษณะทางกายภาพและชีวภาพ ที่อยู่รอบตัวบุคคล โดยเกิดเองตามธรรมชาติ หรือเกิดจากการสร้างขึ้นของมนุษย์ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และในขณะเดียวกันก็มีอิทธิพลเกี่ยวโยงกัน

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 หมายถึง โรงเรียนมัธยมที่มีนักเรียน เรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 (นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) และช่วงชั้นที่ 4 (นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ทั้งของรัฐบาลและเอกชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขต 2

จำนวน 7 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเสนา อำเภอบางไทร อำเภอบางซ้าย อำเภอบางปะอิน อำเภอ
บางบาล อำเภอผักไห่ และอำเภอลาดบัวหลวง

การบริหารงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมภายในภายนอกห้องเรียน หมายถึง การ
ดำเนินงาน เกี่ยวกับการดูแล ซ่อมแซม บำรุงรักษาอาคารสถานที่ การจัดห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องสมุด
ห้องพยาบาล และห้องอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนให้เพียงพอ ตลอดจนจัดสิ่งแวดล้อมที่อยู่
ภายในภายนอกห้องเรียนให้มีความสัมพันธ์กัน เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้ง
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนา และส่งเสริมการเรียนการสอน
ทั้งในและนอกห้องเรียนให้ได้ผลดี ซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญและเป็นหัวใจของสถานศึกษา

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน หมายถึง การดำเนินการ
เกี่ยวกับสถานศึกษากับชุมชน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา การร่วมงานกับชุมชน หรือให้
ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา